

СпАДок

Відомий архітектор Гнат Куроган мешкає в розкішному маєтку під Києвом. Незабаром він святкує своє 88-річчя, тож до нього приїдуть сини та онука - нібито щоб привітати. Проте гості сподіваються лише на одне: отримати якомога більшу частину спадку старого. Кожен із Гнатових родичів змушений шукати чималі гроші - через пристрасть до алкоголю чи ігроманію, власні амбіції чи лінощі.

Та несподівано напередодні святкування одного із синів Гната Курогана знаходять зарізаним у бібліотеці замку.

Хто скоїв страшний злочин? Невже спадок вартий життя рідної людини? Всі секрети будуть розкриті, а страшна правда вразить кожного.

ЛЮКО
ДАШВАР

СПАДДОК

КСД

ЛЮКО
ДАШВАР

СПАДОК

Роман

ХАРКІВ
2023! КСД

Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля»
2024

ISBN 978-617-15-0545-2 (epub)

Жодну з частин цього видання не можна копіювати або відтворювати в будь-якій формі без письмового дозволу видавництва

Електронна версія зроблена за виданням:

Обережно! Ненормативна лексика!

Дизайнер обкладинки *Петро Вихорь*

Дашвар Л.

Д12 Спадок : роман / Люко Дашвар. — Харків : Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2023. — 496 с.

ISBN 978-617-15-0397-7

Відомому в радянські часи архітектору Гнату Курогану за тиждень до початку повномасштабного вторгнення РФ в Україну виповнюється 88. Численна рідня сподівається отримати якомога більшу частину його спадку, адже кожен із них змушений шукати чималі гроші. Та несподівано з маєтку старого безслідно зникає його 14-річний правнук, а за пів доби у бібліотеці знаходять зарізаним єдиного рідного сина архітектора. Хто стоїть за страшними злочинами? Невже спадок вартий життя рідної людини?

УДК 821.161.2

© Чернова І. І., 2023

© Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», видання українською мовою, 2023

© Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», художнє оформлення, 2023

Ч/б + кров

Ч/б + кров — кольори випробувань-битв-змін, по суті — принципів.

Біда, коли пустопорожня балаканина змішує їх до обивательського сірого чи фашистського коричневого, що, власне, одне й те саме. Ще гірше, коли пропонує коричнево-сіре як життєдайний компроміс.

Тому — без варіантів. Біле проти чорного, світло проти темряви. Б'ються не до першої крові. До останньої краплі.

Крихка твердиня Земля не знає, що то є — людські принципи. Уперто бризкає в очі небом-сонцем, вітрами, пахучими квітами.

На тому вічному тлі у нас — час «ч/б + кров». Не кольорами, життями виводимо вперто: ми є, ми такі давні і такі молоді, ми — вільні.

Напівтони? Ні.

Компроміси? До біса.

Мовчання — хитання.

Забуття — небуття.

Тихо скраю? Не факт, що до раю.

Ясно. Полудень. Маєм роботу.

У чорноти не питаймо її мотиви-виправдання.

Зайве. Пізно...

До себе: чому?

Тривога: де край?

Віднайди свою нитку. Її попитай.

Нитка роду

Коли все переплелось?

З тих часів, коли Єва, Адам, змії і яблуко?

У наш СПАДОК проліз московський АД. Згодом назвався радянським, потім знову *руським*.

Було — не викреслиш. Хірургія: вирізати боляче.

Моя вишиванка — нова. Та у неї вплетені нитки з рушника моєї бабці Тасі Любинської. На ньому теж, як у нас нині, ч/б + кров. І вишите — «Солодких снів». А нитка її рушника? Тягнеться, веде, прокладає шлях пам'яті до долі її прабабці. І далі у глиб віків.

І все б добре, та у своєму радянському дитинстві я на ніч не витирала вмите личко рушником із вишитим побажанням «Солодких снів». Уперше побачила баби Тасин рушник, коли мені стало тридцять, і після маминої смерті я розбирала її «недоторканну полицю» у шафі, де мама зберігала особливо важливі для неї речі. І такі, які *не привітствувались* у ті часи.

Нитка роду, як доля — у кожного своя. В'ється де рікою, де потічком. Когось рятує, когось підносить, у когось рветься-пересихає, когось убиває, а комусь дає такі крила, що аж до Сонця.

Та здається, то єдина зброя проти лайдаків на мільйонах наших особистих фронтів.

Глава перша. 13 лютого 2022 року, неділя

Передчуття руйнують континенти. На острівцях фактів — чи втриматися? Чотирнадцятирічний максималіст Рома Куроган вірив, що зможе. Прокинувся по обіді, бо напередодні майже до ранку рубався у *Dota 2*. Здивувався. Не було ще такого, щоби посеред ночі мама не увійшла до синовій кімнати й обурено: «Ромо, серйозно?».

Категорично вимикала ноут: спати! А нині...

— Може, реально — війна?

За відповідями — у телефон, у новинах хаос. Байден переконує: Росія нападе, Ердоган б'є себе в груди: Туреччина має достовірні дані, які спростовують путінське вторгнення в Україну. І кому вірити? Із очевидного лише факт: сьогодні неділя, 13 лютого 2022 року. І не стріляють. Ніби...

Тільки подумав — ба-бах! Вхідні двері так гупнули — аж Ромин скейт смикнувся, зрушив, здолав кілька сантиметрів підлоги, знову завмер.

Стривожився. Глянув у вікно, ніби всі біди ззовні: з третього поверху під невисоким лютневим сонцем, як на долоні, сквер і театр ім. Франка, за ним вище — дім з химерами.

— Потвори... — З дитинства недолюблював скопище агресивних бетонних створінь, що вони, наче хижа болячка, обліпили фасад знаменитої будівлі, з'їли її дах. А тато колись ніби навмисно намагався вигулювати малого Ромчика саме поряд із сірим шедевром відомого архітектора: «Сину, це — голова слона. Де його тулуб, ноги і хвіст? Хтозна, певно, люди з'їли. Чому “злі”? Круті хоробрі мужики з ружбайками від Зігенхайнів...»

— І де нині ночував, Тьомо?.. — почув із передпокою приглушений мамин голос. Гнівний, зболілий.

Та-а-ак... За вікном війни немає і навряд чи буде. Війна, яку батьки безуспішно намагаються приховати від сина, хронічно точиться між ними тут, всередині завеликої для трьох двохсотметрової квартири у будинку на розі Ольгинської і Городецького в історичному центрі Києва, яку Рома теж не любить. Може, за те, що у кімнатах з високою,

під п'ять метрів, стелею акустика неймовірна — чути найменший шурхіт. Сварки батьків — тим паче.

Насупився роздратовано, скуйовдив пофарбоване жовто-солом'яне волосся.

— Дідько, дістали.

Батьки не чули меседжів сина. Завмерли одне проти одного у просторому передпокої з кріслами-дзеркалами: мама, що вона всю ніч не спала, горда, стримана Анна Куроган — сумне лице, як з ікони, очі — бездоння, кожен рух-подих-погляд підкреслюють тиху розкіш жінки з багатого відомого роду; і тато, який тільки-но повернувся до рідної хати, азартний на двісті відсотків «альфа» Артем Бойчук, колись відомий хавбек збірної і зірка світських хронік, а нині, за чутками, тренер дитячої футбольної команди чи то району, чи то міста, чи то — не тренер... Як дізнатися, коли вже років з п'ять жовта преса не цікавиться Артемом Бойчуком. Мабуть, вирішила: у житті колишньої легенди футболу не лишилося й краплі інтриги. А дарма. Хіба не цікаво, де оце Артем тинявся всю ніч і пів днини до сонця в zenіті і тепер впарює дружині:

— Підготовка до весняного сезону починається. Хлопці завтра від'їжджають до Туреччини. Запропонували зустрітися... Засиділися. Аню, ти не отримала повідомлення?

Все вона отримала! Чоловік не вперше випадав із сімейного гнізда, та щоразу, повернувшись, тримався впевнено, молов одне й те саме: футбол, ностальгія, йому потрібне спілкування з рідним клубом. І сьогодні — про футбол. Тільки чому такий розгублений? І трагічно тверезий? І очі ховає якось незвично — ніби не від сорому, від жаху. Серце впало.

— Тьомо. Ти... грав? — припустила найстрашніше.

— Аню, я не грав тільки коли ногу злавав.

— Знущаєшся?! — в очі йому.

Хавбек спробував маневрувати: крок убік, обійти дружину, рвонуту до ванної кімнати.

— Може, потім поговоримо? Я в душ і трохи посплю.

— «Посплю»? Тьомо, стояти! — отетеріла. — Чи ти забув?

Хавбек зупинився, напружився.

— Ні, — навмання. — Нічого не забув. Пам'ятаю... все.

— Тоді зроби щось... із собою. Поголися, перевдягнися, — мовила стримано. На мить замовкла, обережно додала: — За пів години у нас фотосесія. З дошкою.

Остерігалася недарма: колишня футбольна знаменитість навідріз відмовлялася позувати в ролі чоловіка відомої меценатки і блогерки Анни Куроган. Вже приготувалася до вибуху роздратованості, та хавбек раптом цілком доброзичливо запитав:

— Це потрібно нашій сім'ї?

Вухам не повірила. Глянула на чоловіка ошелешено, кивнула.

— Добре, — мовив. — Тільки нагадай: з якою дошкою у нас фотосесія? Не з Ромчиним же скейтом.

Та що з ним?!

— Із бронзовою пам'ятною дошкою, яку ми встановимо на фасаді нашого будинку. Всі мають знати: тут жив всесвітньо відомий архітектор Гнат Куроган.

— А дошка де?

— У вітальні. Вчора увечері доставили, і вже сьогодні хочу викласти в мережу фото, як ми, сім'я, найближча рідня генія, роздивляємося її ще до встановлення, бо ми давно про це мріяли, і от нарешті... — Анна замовкла, глянула на чоловіка стурбовано. — Тьомо. У тебе точно все гаразд?

Аж усміхнувся, запитання — повз вуха:

— Нормальний хід із дошкою, Ань. Твого діда паралізує від щастя, коли дізнається, що ти йому за життя пам'ятник встановила.

— Тьомо, він уже паралізований.

— Може, знову почне ходити?

Не зреагувала на дурню:

— Дідові за кілька днів — вісімдесят вісім! І хіба він не заслужив такої відзнаки?

— Навпаки! Мізерні витрати — вагомий результат. — Хавбек плив на своїй хвилі.

Анна розслабилася, відпустила напругу й собі усміхнулася:

— Інші з Куроганів навряд чи зможуть вразити його чимось подібним.

— Пролетять! Однозначно, Ань. Ти — «намбе ван» на отримання дідового спадку.

Напруга — опс! — і вхопила Анну за горло. Посмішка — шкереберть, потягла додолу куточки жіночих вуст. І ніби ж нічого поганого чоловік не сказав — голу правду. Тоді чому так тривожно стало?..

— Тьомо...

— Ань, чуєш? Думаю, оця квартира, за яку легко пів мільйона баксів дають... Ну, добре! Не пів мільйона! На вчора — чотириста тисяч! Теж файно! А це ж — крапля порівняно з тим, чим твій дід володіє, — хавбек не помітив, як дружина стала струною, надихнувся, плавав у мріях, наче селезень із Глазго у золоті. — Коли ми востаннє у нього гостювали, старий натякнув, що зберіг свої частки не тільки у гранітних кар'єрах, а й у букмекерських конторах. А я б покерував такою конторкою...

— Тьомо...

— ...Коли ти отримаєш спадок, ми легко зможемо цю квартиру продати. Скажи? Ти ж хотіла жити за містом, на свіжому повітрі. Чому б не у дідовому замку?

— Тьомо! — вигукнула так відчайдушно, навіть Рома у своїй кімнаті дихати забув.

— Тьомо, — повторила вже пошепки. — Скільки?..

Хавбек намагався козиритися. Жест рукою: спокійно, мила!

Мужчина свої проблеми сам розгрібає!

— Усе нормально. Розберуся.

— Скільки?!

— Звісно, якщо хочеш допомогти, тільки подякую...

— Скільки ти програв? — уже без сил.

— Якщо продамо цю твою квартиру...

— Що?!

У своїй кімнаті Рома із прикрістю видихнув: здається, час! Рвучко розчахнув двері, вийшов у передпокій.

— Народе, привіт! — наче тільки прокинувся, геть не в курсі. — А ви... чого тут? Кудись збираєтеся чи повернулися?..

Мама — залізна! Блискавично опановує себе, йде до сина, обіймає.

— Ромо, термінова новина. За пів години у нас — важлива сімейна фотосесія. Швидко запропонуй мені найкращу версію себе.

— Ромо, чого заляк? Вперед! — тато підключається, ніби нічого не сталося. — Ключове слово — «сімейна»! — вже рушає до ванної. — Маємо виглядати на всі сто!

— Артеме! — мамин голос звучить як вирок. — Затримайся на хвилину. Маємо дещо обговорити...

Рома тягне ноги до ванної кімнати з почуттям виконаного обов'язку і безсилля: зробив усе, що міг, але катастрофи, здається, не уникнути. Дідько, він голову зламав, сто разів розмірковуючи про те, що тримає вкупі цих двох, змушує грати в ідеальну сім'ю. Чому красива і витончена, шляхетна і така розумна мама терпить загули і програші свого просторікуватого чоловіка, який блискавично дриблінгував, але так і не навчився обходити підводні камені спокус і сумнівних розваг. Чому азартний і волелюбний тато погоджується залишатися у принизливому підпорядкованому дружині становищі? І хто з них огидніший через їхні дурнуваті компроміси? Невже їх тримає... лише він, Ромка?

— Ідіть у дупу.

Аж — дзень! Хто б це? Рома повертається до передпокою, де й досі товчуться знервовані батьки, спостерігає.

— Невже фотограф? Не може бути! Ще зарано! — у мами паніка.

Тато вже тримає біля вуха трубку домофона.

— Кур'єрська доставка для Анни Куроган, — чути голос зі слухавки.

— Ти щось замовляла? — тато знічено косує на маму.

Та лиш заперечливо хитає головою: ні.

— Точно для Анни Куроган? — перепитує хавбек.

— Може, вже впустите? На вулиці — не літо, — цокотить зубами кур'єр.

За хвилину посеред передпокою на підлозі стоїть громіздка картонна коробка, і Ромі чомусь здається: всередині має бути... кавун. Круглий, як футбольний м'яч, стиглий, тріснутий. Один на всіх соковитий знак примирення, возз'єднання. Зиркає на батьків. Мама ошелешено супиться, із підозрою косує на посилку: не любить сюрпризів, завжди очікує підступу. Тато, навпаки, збадьорився. Кружляє навколо таємничої доставки, перев'язаної широкою червоною стрічкою з великим бантом, і вже тільки це робить її схожою на всі інші

банальні щедроти, яким червоні банти пасують, як коню корона: авто з бантом на лобовому склі чи стриптизерку, обмотану стрічками...

— «Шляхетній Анні», — тато знаходить під бантом напис просто на картоні. Роздратовано обертається до дружини: — «Шляхетній Анні»?!
І для кого це ти така шляхетна?

— Здається, для всіх, крім тебе.

— Але хтось один цінує тебе більше за всіх інших!

— І це не ти!

— Може, вже подивимося, що всередині? — пропонує Рома.

— Ні! — мама категорична. Боїться?

— Хіба тобі нецікаво, на що розщедрився твій таємничий прихильник?! — Хавбек вирішує розіграти ревнивця, ніби то применшить його провину і змусить дружину не гніватися.

Жінка не слухає чоловіка, напружено дивиться на коробку.

— Ромо, викинь її, — врешті просить сина.

— Ма! Відкриймо!

— Давай, Аню! — приндиться хавбек, наче в коробці мільйон доказів провини його дружини, і неважливо у чому саме, бо якщо свята Анна хоч у чомусь... хоча б уявно грішна, хавбек умовить її вкотре оплатити його картярські борги.

Не чекає на відповідь. Рвучко зриває бант, відкриває коробку. Дістає з неї великий паперовий згорток, здивовано обертається до дружини.

— Що це?

— Розгортай далі! Тобі ж цікавіше, ніж мені! — зневажливо відрізає жінка.

Артемові Бойчуку і справді цікаво. Розгортає папір, у ньому виявляє ще один паперовий згорток, менший за перший. У другому — третій, у третьому четвертий...

— Туалетного паперу тепер — на рік... — настирливо розгортає згорток за згортком. Знову, знову.

Коли коштовний паркет із горіха вже не роздивитися під шаром розкиданого паперу, в руці чоловіка залишається найменший паперовий згорток розміром із сигаретну пачку. Підносить його до вуха, трясє.

— Всередині щось є, — промовляє чомусь агресивно, розгортає папір.

Рома підходить ближче: що там? На татовій долоні мініатюрна шкатулочка.

— Дай відкрию, — просить хлопець.

— Ні! Доставка для шляхетної Анни Куроган! — дуркує хавбек.

Простягає шкатулочку дружині. Анна — кам'яна. Обливає Артема презирливим поглядом.

— Ні? — перепитує чоловік. — Добре! Сам!

Обережно відкриває шкатулку...

Передпокій заливає важка напружена тиша, змушує всіх завмерти. За мить хавбек уже рухається.

— І це все? — демонструє вміст дружині та синові.

Вони й самі бачать: всередині шкатулки темно-червона і кругла, як вишня, керамічна намистинка. Рома знизує плечима: що за фігня?! Мама полотніє, невідривно дивиться на намистинку, в очах — жах.

— Тут іще повідомлення... — хавбек дістає з-під намистинки папірчик.

Дружина мовчки випростовує руку: дай!

— А от уже — ні! — Артем розгортає папірчик, читає: — «Пам'ятаєш про свої гріхи?», — аж присвистує. — Нічого собі!

— Па, припини! — Рому нудить від них.

— То про які гріхи мова, Аню?! — тато не чує сина, підвищує голос.

Мама вміє нищити розбірки у зародку. Рвучко подається до чоловіка, різким рухом відбирає шкатулку з намистинкою.

— Замокни вже! — наказує тихо-різко, дістає мобільний, похапцем набирає номер. — Ден? Вже виїжджаєш до нас? Сорі! Змушена скасувати фотосесію. Несподівана проблема... Дошку не привезли. Що? Безумовно, компенсую! Вибач. Дякую.

Тато не вірить власним вухам.

— Відміняєш фотосесію? Зараз? — тато не вірить власним вухам, шаленіє. — Коли від неї залежить моє... наше все! Не хочеш дідового спадку? Чи мені не хочеш допомогти? Про Ромку подумай!

— Ні. Про мене можете не думати! Уявіть, що мене немає! — бурмотить хлопець.

— Не буде нам спадку, — чує мамин голос.

Тато завмирає, вже без вибриків, з відвертою тривогою дивиться на неї.

— Чому? Через цю дурнувату червону дрібницю? Та що в біса відбувається, Аню? Хто це надіслав?

— А ти не здогадуєшся?!

Чоловік напружено супитьця, заперечливо хитає головою.

— Ма! То хто?! — Ромка заінтригований. У чому надважливість дивного послання, яке змусило маму на мить забути навіть про катастрофічні татові картярські борги і відмінити фотосесію?.. — Хто надіслав намистинку?

— Віктор, — говорить Анна. — Тільки він здатний на таке бузувірство.

— Віктор? — хавбек впадає у ступор. — Дідько...

— Мій московський дядечко? — дивується Рома.

— Він мені дядечко, — уточнює мама. — Твій знаменитий прадід, мій дідусь Гнат Куроган спочатку був одружений з моєю бабусею Любою, і вони народили дочку Емму — мою маму. А потім розлучилися. Дід знову одружився вже у Москві. Друга дружина народила йому сина. Віктора.

— Він ніби нормальний.., — каже Рома.

— Сину, ти бачив його раз за все життя.

— І що? Я його пам'ятаю. І дочку його. Поліна — класна.

— І як ти зрозумів, що вона класна?

— У мережі потім перетиналися. Вона...

Хавбек випростовує до сина руку: досить про Поліну. Подається до дружини:

— Аню, чуєш. Ця намистинка... Три роки тому... у божевільної було схоже намисто.

— Це саме й було, — мама тьмяніє. — Згадав? Воно порвалося тоді. Артем згадав, але однаково не розуміє.

— І нащо Віктор надіслав нам цю фігню? Ще й заморочився з обгортками.

— Попереджає, що загризе, але не віддасть і копійки з дідових скарбів. Великі надії — нікчемний результат.

Хавбек заводиться:

— По цимбалах нам його попередження. Ми ще поборемося.

— А поїхали до прадіда просто зараз! — пропонує Рома. — Я його не бачив... давно.

— Три роки! Ви не бачили діда Гната три роки, — констатує Анна.

— Він сам не хоче нас бачити, — нагадує хавбек.

— А раптом він уже помер? — припускає Рома.

Мама заперечливо хитає головою: все у неї під контролем. Щомісяця зустрічається з таким собі Василем Івановичем Редькою, місцевим ветеринаром, який живе неподалік від замку архітектора, розпитує про самопочуття і настрої знаменитого родича, бо знає: Редька давно заслужив довіру діда, навідує його регулярно, стає на допомогу. Анна навіть хотіла платити чоловікові, аби дзвонив їй щотижня і доповідав усе чисто, та пан Редька образився.

— Аню, — хавбек вимагає дій. — Ромчина правда. Беремо бронзову вітальну листівочку і гайда до Гната Петровича! Не вижене. Як? Він же паралізований. Я ту дошку зможу підняти?

— До автівки удвох дотягнемо, — Рома вже відчуває: попереду пригода.

Тато — командарм. Киває, подається до дружини.

— Аню, пляшку коньяку прихвати. Зайвою не буде. І — вперед! Зараз же! Мовляв, Гнате Петровичу! Дивіться, яку ми бронзову фігню на вашу честь забабахали.

— Я — збиратися! — Рома вже прямує до своєї кімнати.

— Та зачекайте ви! — нервово вигукує Анна. — Дайте подумати!

На відміну від київського сонячного дня, 13 лютого над Москвою і Підмосков'ям небо розстелило величезну сіру цупку хустину: крізь таку не те що сонцю й Богові — і повітрю не пробитися. Нудний мокрий сніг падав і падав, ніби нагорі хтось один намагався відмити вовчі хмари до білого, до рятівної діри, прав-полоскав, та — марно. Хмари лишалися брудними, стікали на землю напівпаралізованими сніжинками — тонким підступним шаром прикривали ожеледицю, що вона вже кілька днів поспіль калічила жителів мегаполіса й околиць. От і нащо у таку негоду з тепла виходити? До того ж у неділю, та ще й з неординарного будинку у дачному селищі НИЛ¹, від якого до Москви з пів сотні кілометрів.

— Треба, Нелю. Зустрічаюся на Патріарших з людиною з приводу Архітектурної ради, — на ходу кидає Віктор дружині. Не має сумнівів: брехня спрацює, бо варто лиш згадати про Архітектурну раду, Неля припиняє ставити зайві запитання. Знає про фанатичну мрію чоловіка

пролізти туди, сама на кожному Вікторовому дні народження — «... і щоби цього року ти точно став членом Архітектурної ради Москви».

Вже суне до дверей — весь у *Loro Piana*, тільки шовкова краватка ручної роботи від *Stefano Ricci* та в руці шкіряний кейс без ознак брендовості. Фактурний мужчина, чорт забирай! Східні риси доглянутого обличчя, неогидна перегодованість. На персональному вікообліку — п'ятдесят два, а хто дасть? Сам собі й сорок п'ять не ставить. Особливо після вогких гарячих компресів у барбершопі та масажного ляскання по щоках. Чи коли разом із дружиною, якій навесні стукне п'ятдесят вісім, стануть поряд у ванній кімнаті. Чистять зуби, вдивляються в одне величезне дзеркало... Так тоді Вікторові здається: Нелі давно за шістдесят, а в нього ще все життя попереду: і статус найвідомішого у світі архітектора, який перевершив досягнення знаменитого батька, і міжнародна слава, і грандіозні замовлення, і всі прислухаються до його слова, всі, навіть Путін! А поряд із ним не Неля — Наомі крокує, притуляється кокетливо, щебече щось йому на вушко й одночасно Дороніну «фак» показує: мовляв, боже ж ти мій, я знайшла у сто разів кращого за тебе!

— На Патріарших?.. — У Нелі — що більше зморщок, то більше підозр. І гострий розум, дідько, ніяк не притупиться. Пропустила повз вуха про «Архітектурну раду», бо тривожною сигнальною лампочкою замиготіло «на Патріарших».

— На Патріарших?! — перепитала здивовано.

Чоловік уже й сам допертав: косяк! Якого біса бовкнув про Патріарші? Неподалік, на Великій Бронній, знаменита квартира-майстерня його тата Гната Петровича Курогана, і свого часу Віктор нахабно збрехав дружині: мовляв, старий архітектор продав гніздечко за скажені гроші перед тим, як остаточно втік з Москви до свого замку під Києвом. Нащо збрехав? Бо дуже вже хотілося чолов'язі приводити юних коханок не в готельні номери, а в такий собі колоритний барліг, тож і батька умовив: мовляв, Нелі краще не знати, що квартира й досі у власності старого, бо покладе на неї око. А Віктор за порожньою оселею пригляне. Йому неважко, та й сам хоче у татовій майстерні творити, надихаючись його генієм...

Неля спершу повірила чоловікові, та згодом хтось із знайомих бачив Віктора, який виходив з будинку на Великій Бронній із легковажною юнкою. Чоловік тоді відчайдушно відбрехався, став обережнішим, та

Неля насторожувалася щоразу, коли дізнавалася: чоловіка знову занесло у бік Патріарших.

— Вікторе! Не чуєш мене?! — дружина не підвищує голос, але в ньому залізо. І як вона це робить?

— Нелю, заради бога, не починай. Я запізнююся, — чоловік усе ще намагається здолати відстань у шість метрів до вхідних дверей.

— Просто цікавлюся. Де саме на Патріарших зустрічаєшся... з людиною.

— І чому цікавишся, Нелю? Ревнощі?

— Нащо мені це? Полю підвезеш! У неї японська у тому районі.

Що?! Віктор зупиняється, роздратовано зиркає на Нелю.

— Японська? Тиждень тому наша донька фанатіла від об'ємної трансформації!

— Від лайфсерфінгу! Трансформація — у минулому. — Поля спускається у хол з другого поверху: тоненька, зухвала, яскрава — макіяжем, синім волоссям, стьобаною курткою і смугастим шаликом, з великою полотняною торбиною *No more plastic!*

Не дивиться на тата. Мовчки взуває черевики на масивній подошві.

— Лайфсерфінг?! Прекрасно! — Віктор зиркає на норовливу доньку. — То, може, поясниш, що таке «лайфсерфінг»? Чого там вчать? Ковзати по поверхні? Не заглиблюватися?

— Добиватися успіху. Завжди. Навіть якщо життя — лайно, і ти у тому лайні по вуха. Типу як у нас.

— Це ти у лайні?! — скаженіє Віктор.

— У першу чергу — ти! — відрізає донька.

— Серйозно, Полю? То рятуй мене! Лайфсерфінгом!

— Забий! Я зараз на японську націлена. Японська цікавіша.

— І надовго зацікавилась?

— Тобі не пофіг? — питає зухвалиця, все вовтузиться з черевиками.

— Поліно! — У Нелиному голосі — докір.

Дівчинка смикає плечиком: та що?! —

— Уяви собі! Мені не пофіг, чим займається моя донька! — стримуючи лють, відказує Віктор. Кидає кейс на крісло, тупцює дурним конем, косуючи на Поліну.

— Відколи? — зухвалиця кидає на батька зацькований недобрый погляд.

— А це ще що за дурні натяки? Давай! Скажи хоч слово японськи, щоб я повірив: ти реально вивчаєш мову, — не здається Віктор.

— Куро! Ган!

— Що?! — не розуміє Віктор.

— Що? — Неля відлунням.

— «Куро ган» — японською «чорне залізо»! — Поля декларує у бік матері, наче батька геть немає. — А наш тато не захотів носити прізвище свого батька — Куроган, змінив на ідіотське — Курганов. Через нього ми всі теж — Курганови. А що таке курган? Купа землі, вкрита травою у кращому разі. І навіть якщо всередині є щось цінне, то не його власне, не добуте чи створене, не завойоване, а чуже, старе, сховане кимось. І нащо мені це? Хочу бути Куроган! Чорним залізом! Як дід та інші в родині! Самі лишайтесь Кургановими, якщо вам те подобається!

— Будь-яке прізвище можна зробити славетним. І ти знаєш, Полю, чому твій тато змінив своє, — відказує Неля. — Щоб нікому й на думку не спало вважати, що всього у житті твій тато добився завдяки своєму знаменитому батькові.

— А чого такого неймовірного мій тато добився? — нахабно питає Поля у матері.

— Перерахувати?.. — не витримує Віктор.

— О, ні! Тільки не це! Не хочу знати, чим ти займаєшся! — вигукує Поля відчайдушно, не дає батькові й секунди для відповіді, подається до матері, обнімає. — Ма! Даси ключі від «пежо»?

— Які ще ключі?! — Віктор шаленіє, обурено дивиться на Нелю. — Ти даєш їй свою автівку?

— Мені шістнадцять! — відрізає Поліна. — І в мене є водійські права.

— Сховай усі свої права подалі! — психує Віктор. — За кермо — з вісімнадцяти!

— З інструктором можна й із шістнадцяти! — донька ловить ключі, які кидає їй Неля, одними вустами: — Дякую, ма! До дверей.

— І хто в нас інструктор?! — кричить батько їй услід, та донька у відповідь лиш демонструє той самий «фак», який у Вікторових фантазіях Наомі Кемпбел має показувати Дороніну, зникає за вхідними дверима.

Чортівня! Клята ідіотська чортівня! Віктор тупцює посеред холу, наче геть розгубився, не знає, що робити. Врешті суне до дзеркала, нервово смикає коштовну краватку.

— Полька... остаточно знахабніла! — бурмотить врешті.

— Чому вона стала такою агресивною у ставленні до тебе, Вікторе? — питає Неля. — Вже з місяць отак відчайдушно огризається. Може, я чогось не знаю?

— Ага! Давай! Фантазуй! — Віктор супиться, дає краватці спокій, скоріше — геть, аби не чути подальших розпитувань. Відчиняє двері...

— Твоє виховання. Усе це — результати твого виховання, Нелю! І поки ти продовжуєш робити вигляд, ніби все нормально, я вже домовився в одній приватній клініці, щоби Польку обстежили. На адекватність!

Отак.

Жінка залишається сама посеред холу великого двоповерхового будинку в НІЛі... Улюбленого будинку, свого дітища, де кожна цеглина, деревина, залізачка, кожен цвяшок, кожне архітектурне, конструктивне і дизайнерське рішення — результат її багаторічних роздумів і мрій. Як же вона раділа, коли після весілля Гнат Куроган подарував їм із Віктором дачну ділянку зі старою халупкою у знаменитому НІЛі, де по сусідству дачі Семенова, Гольца, Сенатова, Весніна². Віктор бурчав: «Краще б гроші», а Неля оцінила задумку знаменитого свекра: дав їм майданчик для реалізації власних архітектурних ідей. Загорілася. Довго вивчала дачі, які побудували для себе видатні Ле Корбузьє, Шехтель, Френк Ллойд Райт, Філіп Джонсон і Алвар Аалто... Несподівано захопилася ідеями Френка Гері і вирішила огорнути основну кам'яну будівлю в оболонку зі скла й гофрованого металу, яка б нагадувала невагому містичну квітку. Роками збирала гроші, накопичувала сили і досвід, аби реалізувати задумане. І таки втілила мрію в життя. «Авторський проєкт архітекторки Нелі Курганової» — зафіксували у журналі *AD*³, коли там з'явився фоторепортаж про неординарний дім Курганових у НІЛі і велике інтерв'ю з Нелею. Віктор оскаженів. Нелі тоді здалося — чоловік зараз помре від невимовної нестерпної люті.

— Як?.. Як ти могла?.. — шипів по-зміїному хижо.

Чути нічого не хотів. Заспокоївся лише тоді, коли у журналі з'явилося повідомлення про «редакторську помилку» під час підготовки матеріалу про дім Курганових: мовляв, насправді будинок — авторський проєкт архітекторів Віктора і Нелі Курганових. І вже остаточно «пробачив» дружині, коли Неля домовилася про інтерв'ю з Віктором для низки спеціалізованих архітектурних видань.

— А що робити? За все треба платити, — жінка виринає зі спогадів.

Роззирається, зупиняє погляд на кейсі Віктора, навіть хапається за мобільний: повідомити чоловікові про забутий портфель, бо, певно, у ньому важливі документи, якими Курганов збирався козиряти, випрошуючи собі місце в Архітектурній раді Москви.

— Кого я обманюю?..

Відкладає мобільний. Сідає у широке крісло поряд із кейсом. Мить дивиться на нього напружено, наче стоїть на краю прірви — крок уперед і пропала! Видихає, рішуче відкриває шкіряну пащу. Що ж тут?.. Дістає стосик папок й окремих паперів. Уважно перегортає, аж поки погляд не зупиняється на аркуші розміром А-4. Це явно чернетка — бо текст написаний Віктором від руки та виправлений кимось іншим. Неля вчитується... Дихання зупиняється, наче й геть не дихати їй після таких новин.

— Ах ти ж, козлино... — шепоче приголомшено.

«Козлина» бив копитом з енергією молодого жеребця.

— Візьми праворуч, рахіте, мати твою! Чи мені до Москви за тобою теліпатися?! — верещав у відчинене переднє пасажирське вікно свого «бмв» до затемненого водійського вікна немолодого «мерседеса», з яким порівнявся після того, як «мерседес» довго петляв попереду, не даючи обігнати.

Водійське вікно «мерседеса» опустилося. На Віктора з-за керма й не глянув товстощокий бородатий піп. Випростав у його бік руку, середній палець — збудженим фалосом. Фак тобі! Піддав газу й знову запетляв перед Вікторовою автівкою.

— Ах ти ж тварюка підла! Свинота у рясі! — захлинувся гнівом Курганов.

Завівся. Й собі на газ. Маневрував ризиковано, ледь не вискочив на узбіччя, та все ж зумів наново порівнятися з нахабним священником.

— Ти хоч розумієш, кого ігнориш, попе?! — горлав у бік «мерса». — Ти взагалі в курсі, хто я?!

Піп на мить відволікся від дороги, зиркнув на Віктора уважно, кивнув упевнено.

— В курсі! — підтвердив густим басом і знову запетляв попереду.

Що?! Попівський «мерс» давно повернув на другорядну і зник, на обрії сірими неїстівними грибами виростала російська столиця, а Віктор Курганов і досі не міг отямитися від уже другого за цей ранок несподіваного принизливого удару. Їхав потроху, у грудях камінь дихати не дає, у вухах дзвін. Чи то мобільний?..

— Вітю... Ну ти де? Я змерзла! — почув у гаджеті голос коханки Насті. Він називав її виключно Настік, із наголосом на «і», сьогодні мав зустрітися з дівчиною вперше після її повернення з півторамісячного ретриту на Гоа, який сам і профінансував, аби Настік змогла там чи то укріпитися, чи то законсервуватися духовно. Зачекався сексуальну витівницю, подумки уявляв нові інтимні цікавинки, яких Настік мала б навчитися в Індії, щоби порадувати його: збудливі довгі прелюдії, приголомшливі пози...

— Стули пельку і чекай! — гаркнув у телефон несподівано агресивно. Вимкнув дзвінок і раптом відчув невимримне жадання згвалтувати коханку по-звірячому люто. Щоби, сучка, більше ніколи... ніколи не сміла називати його Вітею!

— Та ладно! Зрозуміла! Чьо психувати?! — огризнулася смуглява, поголена під нуль струнка блакитноока Настік з червоною цяткою на лобі. Масивні кільця-сережки у вухах, купа браслетів на зап'ястках і щиколотках, візерунки із хни на долонях... Екзотика! Замість звичного зимового одягу — вовняний валяний кожух з капюшоном, уги. У торбині голий сфінкс апокаліптично труситься.

Настік мала чекати на Віктора біля пам'ятника Висоцькому, та коли Курганов урешті дістався туди, то усвідомив: місце зустрічі таки можна міняти. Біля пам'ятника — ані душі.

І хіба не сучка? Роззирнувся: де?! Уздрів знайому постать у кав'ярні неподалік: Настік сиділа біля вікна, гріла долоньки об чашку американо.

— А... де волосся? — спитав, коли всівся за столик навпроти коханки, роздивлявся її прискіпливо: поголений череп дівчини підкреслював не тільки правильну форму голови і довгу граціозну

шию, а й оксамитову смуглявість шкіри, симетричні дуги брів, пухкі вуста, прозорі блакитні очі.

Настік усміхнулася повільно, звабливо. В очі коханцю дивилася — наче вже тут роздягалася.

— Вікторе... Заплати й погнали вже до нас на Бронну. Все розповім. Усе покажу.

— Зачекай. А кіт?

— Фіні житиме з нами. Впустимо його сьогодні першим в оселю. Ок? Це принесе нам щастя.

— Отут — детальніше. Ти реально хочеш переїхати до мене?

Кивнула.

— Навіщо? — спитав обережно. — Я погану квартиру тобі орендую?

— *Кіся*, у мене на Гоа очі відкрилися. Ми маємо бути разом. Двадцять чотири на сім! Під одним дахом. Ти проти?

Засовався нервово, підвівся:

— Справді. Поїхали вже до мене. Там обговоримо твої ідеї.

Від кафе до автівки Курганова — метрів п'ятдесят. Людей катма, сніг падає і плаче. Віктор не втримується, нудить: мовляв, ніколи... ніколи не смій називати мене Вітею! Я — Віктор! Настік зупиняється на півдорозі до «бмв».

— *Та ладно!* Зрозуміла! Чьо психувати?! — ще гарячими від кави вустами припадає до холодних губ Курганова, шепоче робочий варіант рятівної фрази: — Хочу тебе тут.

— І все? — бурчить іще роздратовано.

— Не все. Ще хочу вінчатися. Опісля — одразу на Балі. — Настік і не думає приховувати своїх планів. — Але спочатку хочу тебе. В автівці.

Чоловік не встигає відповісти. Несподівано поряд із ними, наче з-під землі, виникає трійця дивних костюмованих персонажів — одна величезна Морква зо два метри заввишки і двійко порепаних лінялих Помідорів. Оточують парочку, кружляють навколо.

— Ми короля всіх овочів шукаємо! Безцінний скарб йому віддати маємо! — горляють зміненими фальцетними голосами.

Настік сміється:

— Вікторе! Твоя затія? А хто скарб? Я?! *Кіся*, ти диво.

— Знущаєшся?! — психує Курганов, відштовхує настирливу Моркву. — Так! Овочі! Тримайтеся подалі від нас!

— А скарб? — кричить Морква загрозово, намагається вчепитися Вікторові в руку.

— Так і знав, Моркво! Ти — головна, — Курганов пробує вивільнити руку.

Де там! Поки енергійні Помідори відволікають Настік, Морква ще сильніше стискає Вікторову руку, вкладає у його долоню холодну червону керамічну намистинку.

— Тримай, чуваче! — вимовляє низьким чоловічим голосом. — Не забув про свої гріхи?

Віктор шаленіє. Не бачить, як Морква свистить Помідорам, і «овочі» вшиваються так само швидко, як і з'явилися. Не помічає, як Настік притискає до грудей торбу з напівживим від холоду Фіні, спостерігає за коханцем насторожено. Курганов невідривно дивиться на червону керамічну намистинку, наче пливе посеред давніх прикроців.

— Вікторе, — коханка торкається його плеча. — Все нормально?

Чоловік виринає з полону минулого, киває: мовляв, усе ок.

— Так на чому ми зупинилися? — питає демонстративно бадьоро.

— Вінчаємося, і на Балі.

Віктор затискає у долоні червону намистину, дивиться на коханку:

— А ти у Києві давно була?..

Нелю Курганову чимдуж тягнули у різні боки два протилежні бажання: серце вимагало вчепитися чоловікові у горло, відчайдушно душили аж доти, доки й хрипіти перестане, мізки радили робити вигляд, ніби геть нічого не підозрює, поспостерігати і вже приклястися до тої горлянки чи нанести інший, більш підготовлений і результативний удар у ту мить, коли козлина найменше того очікуватиме. Так і не вирішила, що саме робитиме, бо під вечір додому повернулася засмучена Поля.

— Ма... Дай п'ятсот баксів, — видушила.

— У тата не хочеш попросити?

— Ні.

Замовкають — кожна про своє.

— Добре. Я дам, — врешті мовить Неля. — Але скажи чесно: нащо тобі гроші?

— Для Макса.

— Хто у нас Макс?

— Мій інструктор з водіння. Він — крутий стрітрейсер, мамо. Найкращий.

— Ми фінансуємо Макса зверх того, що ти й так платиш йому як інструкторові?

— Я люблю його! І хочу бути з ним.

— Полечко... За це тепер треба платити?

— Не прикалуйся! Просто хочу йому допомогти! Гроші потрібні як внесок за участь у гонках за кордоном.

— У крутого стрітрейсера немає п'ятисот баксів, щоби заплатити за участь у гонці?

— Звісно, є. Але я сама йому сказала... Що хочу пропонувати, — дивиться на матір напружено. — Що? Знаєш, скільки тьолок готові на все заради того, щоби бути з Максом? Одна така дурепка йому: Максе, скільки треба? П'ять тисяч? Не питання.

— Дурепка — це ти?

— Ма, досить. То даси?

— П'ять тисяч? Чи все ж п'ятсот?

— Ну... Чотири з половиною тисячі... Які ви мені на дні народження дарували і клали у банк... Вони ж мої? Я ж маю право їх забрати?

Неля ціпеніє. Ошелешено дивиться на збуджену дочку: Полині щоки — ружами, очі блищать.

— Коли гроші потрібні? — мовить урешті.

— За два тижні.

— Добре, — мати лиш констатує, що час іще є і вона встигне відмовити доньку від авантюри, та Поля вже кидається їй на шию: дякую, дякую. — Зачекай, — зупиняє її Неля. — Ти ж знаєш, Полю! Твої гроші — на банківському рахунку тата. Мені ще доведеться вигадати привід, аби він погодився зняти їх.

— Ти вигадася, мамо! Ти ж із ним довго живеш.

Поля мчить на другий поверх до своєї кімнати і вже не бачить, як її остання фраза категорично ліпить до рідного маминого лица драматичну маску. Неля закликає за довгим столом у вітальні, де полюбляє вечорами працювати над поточними проектами. Не чує, як знадвору паркується чоловікова автівка, не бачить, як Віктор обережно

входить до вітальні з кейсом, який, певно, підхопив у передпокої, насторожений, готовий відбити будь-який удар дружини. Як дивується німій її невідомості.

— Нелю, — зупиняється поряд із жінкою. — Що з тобою?

Неля піднімає на чоловіка пронизливі чорні очі.

— А з тобою?..

— Усе більш-менш. Результативно поспілкувався... з товаришем, — теревенить Віктор упевнено. — Питання з Архітектурною радою майже вирішено. Правда, доведеться відвідати з інспекцією декілька нових об'єктів у регіонах. Перший у Челябінську. Вже днями виїду. Чуєш?

— Чую, — механічно.

— Ти лягай без мене. Ще попрацюю, — і ходу до кабінету.

Головне — добігти швидко, всістися за робочий стіл, бо тоді можна вимагати, щоби дружина «не заважала працювати!».

Неля таки довго прожила з Віктором, тому часу на порожні розмови не марнує. За кілька хвилин тихо підходить до дверей кабінету, обережно прочиняє їх, спостерігає... Чоловік сидить у кріслі, невідривно дивиться на червону керамічну намистинку, яка лежить перед ним на стільниці. Неля вдивляється... Вона знає цю намистинку. Пам'ятає і події, які з нею пов'язані. «Бути не може», — констатує ошелешено.

Беззвучно видихає, відходить від дверей кабінету. До такого повороту подій Неля не готова. Нелі треба подумати.

А в бездоганному з погляду дизайну кабінеті зі світлими меблями, які мали б породжувати й світлі натхненні думки, Віктор Курганов усе дивиться на кляту намистинку і намагається усвідомити: чи правильних висновків дійшов після всіх подій сьогоднішнього дня?.. І чи варто було ділитися ними з Настік? Вони вже нагоцалися у ліжку досхочу, Віктор ще валявся, а гола Настік тинялася барлогом на Великій Бронній, який вважала власністю коханця, кутала kota у свій в'язаний светр і розмірковувала з розважливістю доброчесної домогосподарки:

— Я житиму тут, Вікторе. У цій твоїй квартирі. І чекатиму на тебе завжди. Колись же ти наважишся одружитися зі мною. Навіть Джордж Клуні женився. Вважай: я — Амаль. І я витягну тебе з натовпу розлучених чоловіків.

— Так собі план.

— Не хочеш, щоб я тут у тебе залишалася? — образилася. Навіть потяглася до одєжини принади прикрити.

— А що, як маю для тебе кращий варіант? — смикнув одєжину до себе, дивився на голу коханку напружено. — Але за нього доведеться поборотися.

— Що за варіант?

— Хочеш жити у замку?

Дівчина завмирає, із подивом посміхається: серйозно?

— Коли я жартував? Жартують Вітьки. А я — Віктор, — підводиться. Йому теж хочеться отак вештатися квартирою голяка, та уздріває власне відображення у дзеркалі, швидко вдягає халат. — Усе реально. В Україні на мене чекає спадок — замок мого батька. І не лише замок.

— Чому за нього доведеться боротися?

— Бо існує проблемка, — Віктор демонструє коханці червону керамічну намистинку.

— Намистинка? Така маленька симпатична проблемка, — сміється Настік. — Віддай її мені. І проблемка зникне.

— Це знак, зая! Поганий знак! І я знаю, хто попрацював з тими «овочами».

— То хто?

— Едік, сволота! Тільки цей покидьок здатний так креативно підколоти. Артист, мати його.

— Хто такий Едік, кіся?

— Брат мій!

— Хіба ти не єдиний син архітектора Курогана?

— Єдиний. Едік — байстрюк, сирота дитбудинківський. Батько всиновив його. Дуже вже хотів, щоби всі його святим вважали і молилися на нього.

— І цей байстрюк Едік хоче відібрати наш замок? — із прикрістю питає Настік.

Тринадцятого лютого у сільському Будинку культури неподалік Гомеля мала відбутися грандіозна культурна подія міжнародного масштабу. Білоруський режисер Голопус (який категорично вважав себе перспективним російським митцем, оскільки третій рік поспіль

тирлувався у Москві, намагаючись там реалізуватися) презентував тут новаторську авторську еротично-філософсько-мілітарну інтерпретацію казки *Красная Шапочка*, назва якої тепер перетворилася на аббревіатуру КРАШ. Біля входу до БК Голопус красиво відкидав з чола довге волосся, терпляче пояснював нечисленній групі російських і натовпу білоруських журналістів:

— Ті, хто добре мене знає... Бондарчук... Серьожа, Агата і Агнія, Кирило С., Костя... з Собчак — підтвердять: я б нізащо не обрав випадкове місце для прем'єри! Чому саме тут? Для абсолютного занурення у тему. Ви ще не переступили поріг глядацької зали, дійство ще не почалося, а ви вже у таємничій глибинці, де й могли жити ці три різні за віком розпусниці — бабця, її донька й онука. Їхня історія похитне... основи!

Про те, що подія струсоне, як мінімум, Гомельську область, свідчила кількість міліції і гебешників у цивільному, а також двійник Лукашенко, якого тримали у міліцейському броньованому бусику і мали випустити у люди замість оригінала, коли щось піде не так. Якщо ж на Гомельщині прискіпливе гебешне око не помітить ознак будь-якої нерегламентованої активності, то двійнику начеплять на мордяку медичну маску, виженуть із бусика і дозволять трохи подихати, поки оригінал прикрашатиме собою подію.

Так і сталося. У зимових присмерках прем'єра почалася із запізненням, бо спочатку глядачам і пресі повідомили про скорий приїзд самого Григоровича, потім чекали, і нечемні мужики у цивільному ретельно обмацували кожного. Потім знову чекали. Врешті Лукашенко привезли, всадили на видноті, мов на ешафоті, і плескали йому, аж поки він не махнув рукою: мовляв, та годі вже, треба ж й іншим дати шанс на хвилину слави. Голопус перехрестився: з богом, мати його. В залі загасили світло, важка завіса розповзлася, мов у посмішці, а з міліцейського бусика на тимчасову волю випустили двійника: гуляй.

За годину в антракті чорний від гніву Голопус швидко розсікав темний як провінційна ніч службовий коридор сільського Будинку культури, не звертав уваги на переляканих артистів, які тулилися до стіни.

— Покидьки! Виродки! Сволота! — плювався, стискав у руці... анатомічну модель людського ока. — Всіх — у сраку! Де Куроган?..

У підсобці будинку культури набундючений 34-річний Едік Куроган у жіночій перуці й костюмі матері Червоної Шапки сидів на мішку з картоплею. Непевним рухом наливав горілку у пластикові стаканчики, що їх тримав двійник Лукашенка, який причаївся напроти.

— Щоб ти розумів, колего, я теж... типу під прикриттям. Моє справжнє ім'я Шарль-Едуар, — ледь рухав язиком.

— Та ти шо! — підтримав розмову двійник.

— А ти думав. Взагалі-то, я — відомий бізнесмен. Але іноді граю... для себе... на сцені. — Зняв перуку, вологою серветкою розмазав грим по мордяці. — Пере-вті-лююся, — дістав із кишені чорні сонцезахисні окуляри, начепив. — Оце от — я!

— Оце так.

— Так! — Едік кивнув, підняв повний стаканчик. — За...

— Мистецтво?

— Може, за що-небудь більш природне?

— За сільське господарство?

— Давай за... Давай краще... сфоткаємося! — Едік поліз під спідницю матері Червоної Шапки до кишені штанів у пошуках мобільного.

— На пам'ять?

— Нафіга нам пам'ять? Для підстави! — Едік остаточно зніс серветкою грим із лица, смикнув башкою, розправляючи волосся, подався до двійника Лукашенка, притулився щокою до його обличчя, націлився камерою гаджета. — Усміхаймося!

Двійник вишкірився:

— Фотку мені скинеш?

— Номер залишиш?

— На папірчику напишу. Я завжди ношу з собою блокнотик, — двійник відставив стаканчик, дістав із кишені піджака невеличкий блокнот і ручку, накарлякав номер, віддав його Едікові, знову вчепився у стаканчик. — Може, вже хильнемо?

— Так за що?

— Та хоч за що!

— Підтримую. Правильне формулювання проблеми. Справа не може чекати на привід. Справа... Вона і без приводу завжди... виливається у результат.

— Гарно сказав. Я потім занотую у блокнотик. Григоровичу віддам. Поповню запас його афоризмів.

Випили. Едік уп'явся похмурим поглядом у двійника Лукашенка. Простягнув руку, смикнув псевдодиктатора за вуса-щітки.

— І як воно... все життя грати одного пер... ду... нажа?

— Та як. Дівки ніколи не відмовляють. Гроші беру... у генералів і членів уряду. Типу: портмоне забув, а мені терміново треба синові у китайців нові снігоступи придбати для підкорення Евересту. Віддавати не треба. Ні, я — людина чесна. Попервах намагався. Але вони, чорти такі, не беруть. Відмовляються. Отакі паразити.

— То розстріляй їх!

— Повноважень не вистачає.

— О! Бачиш! І у твоїй роботі є недоліки.

— Звісно, є. На міжнародних відносинах тільки й виїжджаю.

— Які у тебе міжнародні відносини? Тільки до Росії й мотаєшся. Ти, до речі, з двійниками Путіна корешися, чи як? Випиваєте разом?

— Яке там. Їх, бідах, у повній ізоляції тримають, — двійник зітхнув. — Може, ще по одній?

— А давай... за дівок! Генералів і членів... Щоби їхні лави не ріділи, скільки б їх не розстрілювали! — Едік дотягнувся до пляшки і вже б знову налив, та несподівано двері підсобки рвучко розчахнулися, на порозі виник розлючений Голопус.

Надто гнівався. Не звернув уваги на огрядного чоловіка, що сидів спиною до дверей і здалеку взагалі був схожий на здоровезний мішок картоплі. Жер Едіка злими очима.

— Едік... Шарль-Едуар, мати твою! — цідив-заводився. — Куроган! Мій світоч! Моя зірка! Мій, сука, довбаний геній! А я завжди знав, що ти, сука, ще скажеш своє слово у цьому, блядь, затраханому театральному мистецтві. Але щоби мати Червоної Шапки напилася у такий мотлох, що впала у вогнище на сцені, загасила його своїм, сука, тулубом і захропіла у той час, як мала вчити доньку пекти круасани! Для бабусі!

— Краще, аби вона ригала у бік глядачів?

— Краще — за сценарієм!

— І після цього ти — митець? Я — самотня розлучена жінка. Для нас немає ані правил, ані сценаріїв! Тільки криза і ПМС, — обурено пояснила мати Червоної Шапки.

— Ступи пельку! У сраку кризу! На! — Голопус щосили жбурнув в Едіка анатомічну модель людського ока.

— Фу... Це що? — Едік око зловив, роздивлявся з огидою.

— Нагорода, Едіку! За нове прочитання! Це тобі, сука, вдячний глядач передав! Від себе додам: забувай про роль матері Червоної Шапки! Віддам Нестоянову!

— Голопус! У Нестоянова — не стоїть!

— Переживу! А ти відтепер знову — Пониклий Клен!

— Гнида ти підла.

— Я гнида? — образився режисер. — Де б ти без мене був, лузере?! Я тебе роботою на ялинках забезпечую з початку грудня до кінця січня! Я тобі, сука, у проєкті свого життя роль матері довірив, а ти... Не подобається? Звільнений! Навіки! Ніде більше роботи не знайдеш, покидьку невдячний!

— А ось особисто мені мати навіть дуже подобається, — двійник Лукашенка підводиться, повертається мордякою до Голопуса. — Правда така! Реалістична! І мати! І мати її! І взагалі...

У Голопуса відвалюється щелепа. Усміхається псевдо-Лукашенкові розгублено.

— Олександрє Григоровичу...

— У Мінську не планували представити проєкт свого життя? — питає двійник.

Голопус і псевдо-Лукашенко відходять на крок, тихо перемовляються. Едік косує на них, беспорядно крутить у руках ідіотське людське око з пластику, наче нічого більш важливого в житті наразі немає. Раптом з моделі ока на долоню Едіка викочується зіниця. Едік вдивляється: а то й не зіниця зовсім, червона керамічна намистинка.

Едік тверезіє так швидко, наче його зненацька облили льодяною водою.

— Анно... — шепоче недобре. — Відьмо київська. Лякаєш?

Режисер повертається до Едіка, зиркає на нього суворо.

— Щось казав, Едіку?

— Тобі — нічого.

— Тоді я тобі скажу. Короче. Останній шанс, Курогане, — все ще суворо виголошує Голопус. — Залишаєшся матір'ю сьогодні й увесь

наступний тиждень. Якщо більше не накосячиш — будемо співпрацювати й надалі.

За спиною режисера двійник Лукашенко підморгує Едіку, суне до дверей.

— Антракт закінчується, піду до зали, — каже. — Не хочу нічого пропустити.

Псевдо-Лукашенко зникає. Голопус швидко причиняє за ним двері, хапає Едіка за шкірку.

— Едіку, сука! Щоб за п'ять хвилин — як огірок! Врубався?

Едік стискає у долоні керамічну намистинку, нахабно відштовхує Голопуса.

— Іди в сраку, нездаро провінційна, — цідить войовничо. — Ти мене не роботою забезпечував, ти на моєму імені виїжджав. Вам усім у всі ваші убогі проєкти московський артист потрібен. Голопус-білорус ти кінчений! На що ви всі взагалі здатні без московського артиста? Хто на вас піде? Краш ти задрочений! Я їду! Зараз же! Дійшло до тебе? А ти спробуй створити хоч щось без московського артиста!

— Куди? Протверезій, Курогане! Кому ти потрібний?

Едік сильніше стискає в долоні намистинку, сміється як дурний.

— Голопусе, ти debil? Коли у людини є бабки, вона потрібна всім! А в мене відтепер буде море бабок! — хитаючись, суне до дверей, заплутується у довгій спідниці матері Червоної Шапки. На ходу підхоплює великий саквояж, перуку, витирає нею спітніле обличчя.

— Костюм залиши, покиньку! — кричить Голопус.

— На! — Едік показує Голопусові дулю, штовхає ногою двері і розчиняється у темряві коридору так фатально, наче й ніколи його не існувало, Едіка, Шарля-Едуара Курогана.

¹ НИЛ — аббревіатура російською розшифровується *Наука Искусство Литература*, назва культового з 30-х років ХХ ст. радянського дачного селища під Москвою, де розташовувалися дачі відомих науковців, архітекторів, письменників. — *Тут і далі прим. авт.*

² Семенов, Гольц, Сенатов, Веснін — відомі радянські архітектори.

³ AD — *Архитектура, дизайн*. Російський журнал про архітектуру та дизайн.

Глава друга. Хата радянської русалки

Передмістя Києва складають десятки симпатичних затишних містечок. У кожного своя історія. Вишгород відомий ще з часів Київської Русі, Бровари — із сімнадцятого століття. Якись вирости на місці колишніх сіл, розбудові інших посприяло активне будівництво залізниці наприкінці ХІХ століття і будівельний бум у столиці, який вилився на передмістя появою десятків дачних поселень. Любителі чистого повітря, риболовлі, полювання, проточних ставків і дзвінких лісів будували поблизу Києва веселі садиби, куди переїжджали на все літо. З одного такого і виросло місто Грайна. Назвемо його так для нашої історії.

Дачна слава Грайни — в минулому. Тепер сюди переїжджають не «на літо», на життя: багатопверхові новобудови упереміж із добротними приватними будинками, площі, тротуари, магазинчики, кав'ярні і клумби не забрали ані милої приватності Грайни, ані затишку, ані атмосфери дивовижного поєднання натхнення і релаксу. Нові житці становлять переважну більшість містян, тому лише корінний люд Грайни, який живе тут іще з сірих радянських часів, без вагань покаже вам «хату радянської русалки».

Все почалося наприкінці 80-х, коли велику ділянку лісу неподалік Грайни огородили дерев'яним парканом.

— Територія виділена особливим розпорядженням з Москви, — пояснювала місцева влада, — для героя чи то СРСР, чи то соціалістичної праці.

Граїнянці знизували плечами: що той герой у них забув? Усі ж знають: «шишки» любляють кучкуватися у Кончі-Заспі, Пущі-Водиці.

— Якийсь він не такий, — затаврували. І було у тому зерно, бо все на таємничій ділянці відбувалося не так, як у інших героїв тих часів. До розвалу Радянського Союзу тут встигли лише викорчувати зо два десятки сосен, звільнивши місце для будівництва, опісля ще кілька років за парканом панувала тиша. У середині 90-х ситуація змінилася: понаїхала купа важкої будівельної техніки — рили-копали, вивозили

землю, завозили будівельні матеріали. Справа пішла, та все більше синусоїдою: то крутилася цілодобово, то завмирала. Місцеві не дуже й непокоїлися — своїх справ до біса. І лише найбільш завзяті час від часу зазирали за паркан у лісі.

— А герой не поспішає будуватися. Мабуть, не пече.

Напередодні нового тисячоліття з-за паркана вже можна було роздивитися громіздкий двоповерховий дім: плаский дах, по фасаді — по чотири великі вікна на кожному поверсі. Вхідних дверей — катма. Натомість із двох боків до основної будівлі примикали високі круглі башти, і вже тільки це робило її схожою на середньовічний замок. Шестигранні дахи башт нагадували відтунинговані і зменшені єгипетські піраміди, додавали будівлі колориту.

— Як наш санаторій, — зауважив хтось із грайнянців.

І не збрехав. Новий будинок із баштами здавався точнісінькою копією грайнянського санаторію для діток з психоневрологічними захворюваннями, який розташовувався у дореволюційному маєтку якогось пана. Місцеві дивувалися: що за дурна ідея специфічний лікувальний заклад скопіювати? Певно, герой геть без фантазії. Та найбільша несподіванка чекала на них, коли одного разу дерев'яний паркан упав, і робітники заходилися впорядковувати територію навколо довгобуду. Отоді-то місцеві й роздивилися вхідні двері в одній із башт, а також дивний фонтан, що бризкав аквою у внутрішньому дворику садиби і являв собою велику круглу чашу з чималою каменюкою в центрі. На каменюці сиділа вгодована бронзова русалка, яка аж ніяк не скидалася на знамениту андерсенівську в порту Копенгагена⁴. Як і данська колежанка, однією рукою місцева русалка спиралася на камінь, та другою, на відміну від неї, стискала чималий шмат тканини, намагаючись прикрити нею причинне місце.

— А щоб мені рачки лазити... — вразився місцевий ветеринар Василь Іванович Редька, роздивляючись пофарбований у червоне шмат бронзи із золотими серпом і молотом у куті. — Це ж прапор СРСР!

Спершу подумав — будівельники жартують. Аж прокрався одного разу до фонтана, щоб поближче роздивитися знамено, а воно — бронза, як і вся композиція. Навіть серп із молотом бронзові, ідеологічно вифарбовані і намертво до русалки пришпандьорені.

Анекдотична новина про жирну дівкорибу з прапором СРСР на причинному місці відновила інтерес місцевих до хазяїна замку в лісі,

а оскільки він усе не заселявся, то дім стали звати хатою радянської русалки. Могла б говорити — розповіла б: що хазяїн навідався лише пару разів, що наказав охороні економити, тому воду у фонтані перекрили і бідній голій прапороносиці довелося сидіти на сухій каменюці у центрі висохлої чаші; що згодом ліс навколо переділили, беззастережно обнуливши заслуги радянських героїв і відібравши у них більшу частину землі, аби розпланувати нові вулиці містечка, яке розросталося. Отож із часом хата радянської русалки фасадом із баштами опинилася прямісінько на розі двох затишних околичних вулиць Грайни, і лише суцільні кам'яні мури з двох її боків забезпечували приватність внутрішнього дворика соток у двадцять, а з ним і злочасного фонтана.

Русалка знову стала недоступною для очей місцевих, та ветеринар Василь Іванович Редька, який з початку 2010 року регулярно навідувався до замку, заспокоював цікавих:

— Сидить собі. Тільки на прапорі фарба полущилася.

— Так підфарбували б, — посміювалися грайнянці.

— У кого рука підніметься?.. — питав ветеринар, розповідав охочим, які на диво розумні щенята алабаїв ганяють маєтком.

— І з ким ганяють? — цікавилися місцеві.

— Тепер буде з ким, — одного разу відповів. — Хазяїн приїхав.

Певно, хоче врешті пожити у своєму замку.

І точно. На початку 2011 року сусіди помітили пожвавлення біля хати радянської русалки. Зашаруділи дорогі автівки, охорона, обслуга з Києва, наче серед місцевих не знайшлося б людини, яка вміє у хаті чистоту навести та їсти наготувати. Тільки дивакуватого хазяїна, який відбабахав собі замок, схожий на місцеву дитячу «дурку», і увіпхав голій дівкорибі в руку радянський прапор, все ніяк уздріти не могли. Зазвичай виїжджав зі своєї садиби у «мерседесі» із затемненими вікнами, у ньому ж повертався.

— Бізнесмен якийсь? — гадали сусіди.

— Заслужений архітектор СРСР. Гнат Петрович Куроган, — відповів ветеринар.

— І що цей архітектор, крім хати радянської русалки, побудував?

— Вікіпедію читайте. Там геть усе про нього написано.

Вікіпедія інформувала:

Гнат Петрович Куроган (народився 18 лютого 1934 р., с. Червона Комунарка Херсонської області, УРСР, СРСР) — радянський, український і російський архітектор, педагог. Герой Соціалістичної Праці (1980), Заслужений архітектор СРСР (1984), лауреат Ленінської премії (1988), лауреат Державної премії СРСР (1989), Державної премії Російської Федерації (1998), кавалер ордена «За заслуги перед Вітчизною». Професор, автор підручників з історії архітектури, аналізу архітектурних стилів, а також впливу комуністичної ідеології на розвиток архітектури великих міст. Почесний громадянин Херсона (Україна) і африканської республіки Малі. Автор архітектурних комплексів у Москві, Мінську, Челябінську, будинку посольства СРСР у республіці Малі, культурних центрів СРСР у Монголії, соціалістичній республіці В'єтнам, республіці Куба та в ряді африканських країн. До кінця 2010 року жив і працював у Москві. Після відставки мера Москви Лужкова пережив інфаркт і в 2011 році переїхав до України.

Перша дружина — Любов Тарасюк, 1931 р. н., померла в 2002 році. Донька — Емма Куроган, 1955 р. н., померла у 2002 році. Онука — Анна Куроган, 1982 р. н.

Друга дружина — Ельміра Сабітова, 1944 р. н., померла у 1970 році під час пологів. Син — Віктор Курганов (Куроган), 1970 р. н.

У 1988 році всиновив новонародженого хлопчика-сироту, якому дав своє прізвище та ім'я Шарль-Едуар.

Ніби й немало написано, а що за людина той архітектор — не зрозуміти. Сім'я велика, а в замку сам-один розкошує. За спостереженнями сусідів, рідня тільки раз великим кагалом до Гната Петровича увірвалася, але й той візит надзвичайною подією відзначився. Судячи з дати народження, мав би вже у шашки перед каміном грати, а він як не ділових партнерів у замку приймає, так сам з київського офісу не вилазить. І гавкоту алабаїв останнім часом щось не чути...

Алабаї й змусили місцевих укотре перемивати кістки пихатому хазяїнові хати радянської русалки. Восени 2021 року помітили: ветеринар перестав навідуватися до замку. А чому? Невже архітектор знайшов іншого Айболита для псів?

— Нема алабаїв, — признався Редька з гіркотою. — Хазяїн наказав охороні переправити їх до притулку.

— От же падло! — обурилися місцеві.

Таки падло, бо ветеринар аж до пляшки став прикладатися, так тужив за алабаями, якими опікувався більш як десять років. І хтозна, у що б то вилилося, якби не квартирант Дмитро Дух, якому ветеринар влітку 2021-го здав меншу половину своєї хати і гараж. Зазвичай майже не перетиналися: слідчий районного управління поліції Дух, якого перевели до Грайни з Києва, фактично жив на роботі, до орендованого житла повертався лише відіспатися, а як траплялася вільна хвилина — у гаражі повертав до життя «тойоту» з пом'ятим корпусом. Та Редьчиного горювання не пропустив.

— Що відзначаємо, Василю Іваничу? — раз без запрошення до хазяйської кухні увійшов, без запрошення за стіл навпроти ветеринара всівся. Пляшку вбік відсунув: зайва.

Редька усміхнувся зажурено. От же дивне життя... Він квартиранта взяв не заради грошей, а щоби поряд жива душа горіла, поки дружина і син в Італії на заробітках. Думав, отак сидітимуть вечорами, без пляшки балакатимуть про все на світі і про злочинців, яких слідчий із Грайни вичищає. Ветеринар даватиме молодому Духові, якому, певно, рочків тридцять, не більше, батьківські поради, які б своєму синові давав, коли б той поруч був. Та хронічно зайнятий Дух оце вперше на Редьчину половину завітав.

— Дмитре. Знаєш, чому архітектор алабаїв здихався? — мовив врешті. — Сказав: не хочу поряд із собою старість і неміч бачити. Отаке, щоб мені рачки лазити. «Юний орел», мати його. За два роки — дев'яносто стукне.

— Якщо доживе.

— Доживе. Недарма ж із десятків лікарів навколо нього день і ніч крутяться.

— А собаки старі були?

— Старі, та ще не кволі. Алабаї при доброму догляді до шістнадцяти років доживають. А цим двом по одинадцять стало, — зітхнув, завівся. — Чому мені не віддав? Я б їх до їхнього останнього дня доглядав.

— То поїхали до притулку, заберемо собак. Вони ж тепер — нічий. У архітектора дозволу брати не треба.

ridmi
ТВІЙ УЛЮБЛЕНИЙ КНИЖКОВИЙ

КУПИТИ